

Nota waardering en afschrijving Gemeente Kampen

Algemeen

Volgens artikel 212, lid 2a van de Gemeentewet dient de verordening op het financiële beheer (de verordening 212 Gemeentewet) regels voor de waardering en afschrijving van activa te bevatten.

Die regels zijn in onze verordening 212 in hoofdlijnen vastgelegd in artikel 10.

Wij stellen voor om de verdere uitwerking van regels van waardering, de wijze van afschrijving en de termijnen van afschrijving vast te leggen in deze door het college van burgemeester en wethouders vast te stellen **Nota waardering & afschrijving**.

Een tweede aanleiding voor het opstellen van deze nota is het feit dat de zogenaamde kapitaallasten, althans de overschotten daarop ten opzichte van de ramingen, jaarlijks een substantieel deel uitmaken van ons rekeningssaldo. Uit oogpunt van het terugbrengen van de discrepantie tussen ramingen enerzijds en werkelijke lasten anderzijds zullen in deze nota voorstellen worden gedaan ter realisatie hiervan.

Het in deze nota voorgestelde beleid is van invloed op de kaderstelling binnen onze gemeente en de budgettaire (on-)mogelijkheden; om die reden dient het in deze nota vastgelegde beleid ter kennisname van de raad te worden gebracht.

In de nota is overigens uiteraard aansluiting gezocht bij de regels neergelegd in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Uitgangspunt onder dat BBV is onder andere dat het zogenaamde Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek fungeert als leidraad voor de gemeenten tenzij “de eigenheid” van de gemeenten dit niet toelaat.

Onderdeel I – Waarderen en afschrijven

Investeren en kapitaallasten – algemeen.

Voor het realiseren van de vastgestelde beleidsdoelen zijn investeringen vaak noodzakelijk. Van een investering is sprake als het gaat om een, meestal qua omvang wat grotere, uitgave waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt. Als gevolg van het doen van investeringen ontstaan bezittingen, ofwel de zogenoemde vaste activa. Om ook in financieel opzicht tot uitdrukking te brengen over welke termijn de investering nut met zich meebrengt, wordt de investering over deze termijn afgeschreven. Tevens wordt zo gedurende de afschrijvingsperiode als het ware gespaard voor de vervanging van het actief.

Vaste activa worden voor het verwachte aantal gebruiksjaren door de gemeente in exploitatie genomen. De daaruit voortvloeiende jaarlijkse lasten vallen uiteen in vaste en variabele exploitatiekosten. Vaste lasten hebben betrekking op de tijdens de gebruiksduur optredende waarvermindering (afschrijvingskosten) en de financiering (rentekosten); i.c. samen de kapitaallasten. De variabele lasten omvatten de zogenaamde instandhoudingskosten zoals onderhoud, belastingen, verzekering e.d. .

Investerings kunnen op een aantal wijzen worden ingedeeld, achtereenvolgens zal ingegaan worden op:

- A. Immateriële vaste activa
- B. Materieel vaste activa die nader worden uitgesplitst in:
 - 1. materieel vaste activa met een economisch nut
 - 2. materieel vaste activa met (uitsluitend) maatschappelijk nut
- C. Financiële vaste activa

Ad A – Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa bestaan uit (artikel 34 BBV):

- Dis-(agio): in onze verordening hebben wij in artikel 10 lid 1 vastgelegd dat het saldo van agio en disagio lineair wordt afgeschreven, maximaal gelijk aan de looptijd van de lening.
- Kosten van afsluiten van geldleningen: in onze verordening (artikel 10 lid 2) is vastgelegd dat deze kosten direct ten laste van de exploitatie worden gebracht.
- Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief; volgens onze verordening (artikel 10 lid 1) af te schrijven in maximaal 5 jaar. Voor activering dient echter wel voldaan te worden aan de randvoorwaarden zoals deze zijn gesteld in artikel artikel 60 BBV dat stelt dat activering kan plaatsvinden als:
 - er het voornemen bestaat het actief te gebruiken of te verkopen;
 - de technische uitvoerbaarheid om het actief te voltooien vast staat;
 - het actief in de toekomst economisch of maatschappelijk nut zal genereren en;
 - de uitgaven die aan het actief zijn toe te rekenen betrouwbaar kunnen worden vastgesteld.

De kosten van ontwikkeling van een bepaald materieel actief worden niet geactiveerd onder de immateriële activa doch worden zomogelijk beschouwd als onderdeel van de verkrijgingsprijs van materiële activa en hieraan toegevoegd.

Overigens kunnen de afschrijvingstermijnen van regelmatig terugkerende onderzoekskosten, zoals “de hertaxatiekosten van de Wet Onroerende Zaken” en bijvoorbeeld de samenstelling van een “Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP)” worden gerelateerd aan de termijn van geldigheid van de uitkomsten van het onderzoek.

Ad B1 – Materiele vaste activa met een economisch nut.

Investerings met een economisch nut zijn alle investeringen die bijdragen aan de mogelijkheid middelen te verwerven en/of die verhandelbaar zijn. Het gaat hierbij nadrukkelijk om de mogelijkheid middelen te verwerven. Dat een gemeente ervoor kan kiezen ergens geen of geen kostendekkend tarief voor te heffen is niet relevant voor de vraag of een actief een economisch nut heeft. Een zelfde redenering geldt voor de verhandelbaarheid. Het gaat om de mogelijkheid de activa te verkopen, niet om de vraag of de gemeente het actief ook daadwerkelijk wil verkopen. Dit betekent onder andere dat alle gebouwen een economisch nut hebben; er is immers een markt voor gebouwen.

Voor investeringen met een economisch nut is er geen reden af te wijken van boek 2 BW. Dit betekent dat in het Besluit Begroting en Verantwoording is opgenomen dat activa met een meerjarig economisch nut geactiveerd moeten worden. Voor de materiele vaste activa met een economisch nut is overigens bepaald dat:

- ze in de balans worden opgenomen tegen de boekwaarde, de boekwaarde is de verkrijgingsprijs verminderd met de reeds vervallen afschrijvingstermijnen;
- reserves hierop niet in mindering worden gebracht (bruto-investering);
- er tenslotte op deze investeringen niet resultaatafhankelijk extra mag worden afgeschreven. Met andere woorden: activa met een meerjarig economisch nut moeten eenduidig worden geactiveerd en op consistente wijze worden afgeschreven. Enige uitzondering op deze regel zijn de kunstvoorwerpen van cultureelhistorische waarde. Activeren van deze voorwerpen zou de balans te zeer opblazen, zonder dat dit tot extra inzicht leidt.

Wellicht ten overvloede merken wij ten aanzien van de het moeten activeren van activa nog op dat dit tevens kan leiden tot een fundamenteel ander kostenbeeld en kosteninzicht van activiteiten. Immers in gevallen waarin bijvoorbeeld sprake is van activiteiten gekoppeld aan relatief kostbare huisvesting, denk bijvoorbeeld aan een Stadsgehoorzaal, zullen de daaraan verbonden kosten volledig via de exploitatie in beeld worden gebracht.

Ad B2 – Materiele vaste activa met een (uitsluitend) maatschappelijk nut.

Wat betreft de investeringen met een maatschappelijk maar geen economisch nut, rijst de vraag of deze ook geactiveerd moeten worden. Deze activa zijn van groot belang voor gemeenten, het betreft immers typische overheidsinvesteringen in wegen, water, bruggen en dergelijke (investeringen in de openbare ruimte).

Het al dan niet activeren van dergelijke investeringen draagt niet bijzonder bij aan het inzicht in de financiële positie van de gemeente. Dit afwegende gaat de voorkeur er naar uit investeringen met een meerjarig maatschappelijk nut niet te activeren. (Artikel 59, lid 4 BBV – Investeringsruimte met een maatschappelijk nut kunnen worden geactiveerd.)

Echter, aangezien dit er toe zou kunnen leiden dat gemeenten belangrijke investeringen wellicht niet meer zouden kunnen doen (de daarvoor benodigde éénmalige investeringsruimte is niet altijd aanwezig), mogen investeringen met een meerjarig maatschappelijk nut, mits gedaan in de openbare ruimte, worden geactiveerd.

Daarbij is het wenselijk dat de gemeente die dergelijke investeringen activeert, deze activa in zo kort mogelijke termijn afschrijft. Dit is ook de reden waarom op deze investeringen de reserves wel in mindering mogen worden gebracht en er ook resultaatafhankelijk op mag worden afgeschreven. Uiteraard dient dit wel duidelijk zichtbaar te zijn. In onze verordening op het financiële beheer is de voormelde gedragslijn vastgelegd in artikel 10 lid 5; “investeringen met een maatschappelijk nut worden ten laste van de exploitatie gebracht”. Afwijking van die regel kan volgens hetzelfde artikel 10 slechts bij raadsbesluit plaatsvinden.

Ad C – Financiële vaste activa.

Onder financiële activa (artikel 36 BBV) vallen de kapitaalverstrekkingen, verstrekte leningen, overige uitzettingen (verstrekkingen) met een looptijd langer dan een jaar en bijdragen aan activa in eigendom van derden.

De waardering is tegen nominale waarde (verstrekte waarde, verminderd met aflossingen en andere terugontvangsten). Er wordt niet op afgeschreven (met uitzondering van de bijdragen in activa in eigendom derden). Bij noodzakelijk afwaardering van financiële activa wordt het verschil in één keer als een last genomen in de rekening van lasten en baten.

De financiële vaste activa dienen volgens artikel 36 van het BBV in de balans te worden uitgesplitst naar:

- a. Kapitaalverstrekking aan:
 - deelnemingen
 - gemeenschappelijke regelingen
 - overige verbonden partijen
- b. Leningen aan:
 - woningbouwcorporaties
 - deelnemingen
 - overige verbonden partijen
- c. Overige langlopende leningen
- d. Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer
- e. Bijdragen aan activa in eigendom van derden.

Activering van tekorten

In de Comptabiliteitsvoorschriften 1995 was het toegestaan tekorten te activeren. Artikel 364, Boek 2 BW staat het activeren van tekorten niet toe. Er is geen reden waarom overheden tekorten wel zouden mogen activeren. Het niet activeren van tekorten betekent dat het tekort ten laste van de reserves dient te worden geboekt. In geval van een slechte financiële positie betekent dit dat de reserve negatief wordt. Een geringe of negatieve reserve is een veel duidelijker signaal aan de raad dat de financiële positie van de gemeente te wensen overlaat dan het activeren van tekorten.

Activering bijdragen aan vaste activa in eigendom van derden

Bijdragen aan activa in eigendom van derden zijn zeldzaam bij privaatrechtelijke lichamen. Ze zijn echter wel meer gebruikelijk bij gemeenten. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om een subsidie aan een zwembad of sportverenigingen, die niet jaarlijks wordt verstrekt, maar één keer voor een aantal jaren. Omdat het maatschappelijke nut van een zwembad meerdere jaren bestrijkt, kan de bijdrage worden beschouwd als een vast actief. Het verstrekken van een dergelijke subsidie kan wenselijk worden gevonden, bijvoorbeeld omdat de bibliotheek de middelen aan het begin van de periode nodig heeft.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden vloeien dus voort uit de allocatiefunctie van overheden; het is wenselijk dat deze activeringsmogelijkheid blijft bestaan. Wel dient aan specifieke vereisten te worden voldaan. Zo moet de bijdrage passen binnen de gemeentelijke doelstellingen.

Artikel 61 BBV geeft de voorwaarden waaraan bijdragen aan activa in eigendom van derden moeten voldoen voordat ze mogen worden geactiveerd. Daarnaast is bepaald dat de bijdragen aan activa in eigendom van derden onder de financiële vaste activa vallen en niet onder de immateriële vaste activa. Dit omdat de bijdragen aan activa in eigendom van derden overeenkomsten vertonen met financiële vaste activa, zoals leningen.

Waarderingsgrondslagen

Het BBV schrijft voor dat de verkrijgings- of vervaardigingsprijs als waarderingsgrondslag moet worden toegepast voor activa. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan het product kunnen worden toegerekend.

Bijdragen van derden mogen alleen in mindering worden gebracht voor zover zij in directe relatie staan met de investering. Niet toegestaan is de verrekening van een bijdrage met een algemene strekking. (artikel 62 lid 2 BBB). Passiva worden overigens gewaardeerd tegen de nominale waarde; dit weer met uitzondering van voorzieningen die tegen contante waarde zijn gewaardeerd.

Afschrijvingsmethoden

In het stelsel van baten en lasten worden de investeringen die over meerdere jaren nut hebben ook over meerdere jaren ten laste van de exploitatie gebracht. Dit wordt gedaan in de vorm van afschrijving. Afschrijven is een waardevermindering van activa. Jaarlijks wordt dan de waardevermindering ten laste van de exploitatie gebracht.

In artikel 64 van het BBV is bepaald dat op de vaste activa met een beperkte gebruiksduur in beginsel jaarlijks wordt afgeschreven volgens een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur. De te hanteren afschrijvingsmethode is niet specifiek voorgeschreven. De meest voorkomende afschrijvingsmethoden zijn de lineaire afschrijvingsmethode en de afschrijving door middel van jaarlijks gelijkblijvende annuïteiten.

Lineaire methode:

Bij de lineaire afschrijvingsmethode worden jaarlijks gelijkblijvende bedragen afgeschreven. Het afschrijvingsbedrag is dan te berekenen met behulp van een vast percentage van het totaal af te schrijven bedrag, zijnde de verkrijgingsprijs verminderd met de eventuele restwaarde.

Het voordeel van lineaire afschrijving is eenvoud. Ieder jaar wordt een zelfde bedrag afgeschreven. Echter, het belangrijkste punt waarom gekozen zou kunnen worden voor de lineaire methode is vanwege het vermogensbepalende aspect. Wanneer men kiest voor de annuïteiten methode staan de vaste activa vooral de eerste jaren te hoog gewaardeerd. Een ander voordeel is dat de tijdens de looptijd dalende kapitaallast de budgettaire ruimte biedt om de tijdens diezelfde looptijd oplopende onderhoudskosten van het actief te dekken danwel de ruimte biedt voor het doen van nieuwe investeringen. Van het laatste zou men zich kunnen afvragen of e.e.a. wel wenselijk is; immers voorkomen moet worden dat te zijner tijd, als het oorspronkelijk actief aan vervanging toe is, de daarvoor benodigde investeringsruimte is opgegaan aan andere nieuwe beleidsactiviteiten. Naar onze mening zal zulk een situatie zich in totaliteit bezien niet voordoen in een investeringscontinue omgeving als de onze; een overheid verschilt in die zin van het particulier bedrijfsleven dat investeringen altijd noodzakelijk en actueel blijven. Daarbij moet, gelet op onze publieke functie en de (re-)allocatie van middelen uiteraard wel sprake zijn van een afwegingsproces.

Annuïteitenmethode:

Bij de annuïteitenmethode vormt de afschrijving met de rente over het geïnvesteerde vermogen samen gedurende de looptijd een jaarlijks vast bedrag. Het nadeel van deze methode is de relatief lage afschrijving in de eerste jaren, terwijl de werkelijke waardedaling van vaste activa zich veel meer vooral in de beginjaren voordoet. Dit leidt tot een te hoge balanswaardering. De omslag vindt plaats omstreeks de helft van de looptijd.

Het voordeel van de annuïteitenmethode is dat de jaarlijkse kapitaallasten gelijk blijven zolang het rentepercentage niet wordt gewijzigd.

Een ander voordeel bij de annuïteitenmethode is dat de dalende kapitaallasten (dalende rente als gevolg van lagere boekwaarde) niet gebruikt wordt als begrotingsruimte voor nieuwe investeringen maar beschikbaar blijft voor de betreffende investering. Na verloop van de afschrijvingstermijn is het gehele bedrag aan kapitaallasten (rente en afschrijving) weer beschikbaar voor de vervanging danwel komt dit geleidelijk beschikbaar in de vorm van vrije beleidsruimte.

Gelet op:

- de relatieve eenvoud van de methode;
- en het vermogensbepalende aspect

stellen wij voor het bestaande afschrijvingsuitgangspunt van lineaire afschrijving te handhaven.

Afwijking van dit uitgangspunt dient o.i. slechts mogelijk te zijn bij raadsbesluit.

In artikel 10 van onze verordening op het financiële beheer (212 GW) was overigens al vastgelegd dat wij de methode van lineaire afschrijving toepassen in onze gemeente.

Afschrijvingstermijnen

Bij de bepaling van de hoogte van het afschrijvingsbedrag is een aantal factoren van belang:

- Aard van de investering
- De waarderingsgrondslag
- De afschrijvingsmethode: zoals eerder gesteld is in onze gemeente gekozen voor lineaire afschrijving

Extra afschrijvingen moeten plaatsvinden indien het actief wordt afgestoten en er nog een boekwaarde resteert (artikel 65 lid 3 BBV). Tevens dient extra te worden afgeschreven wanneer sprake is van duurzame waardevermindering (artikel 65 lid 1 BBV).

De afschrijvingstermijn dient zo goed mogelijk aan te sluiten op de feitelijke waardedaling van het actief. Bij deze waardedaling moet rekening worden gehouden met de technische- en/of economische levensduur. De technische levensduur is de periode dat het actief technisch geschikt is om gebruikt te worden. De economische levensduur is de periode waarin het actief naar schatting economisch gebruikt kan worden. De afschrijvingstermijnen dienen uiteraard aan te sluiten bij de geschatte levensduur.

In onze verordening is vastgelegd dat afgeschreven wordt op basis van de technische levensduur. Indien de economische levensduur korter is dan de technische wordt afgeschreven op basis van die economische levensduur.(artikel 10 lid 3 verordening artikel 212 GW)

Voorgesteld wordt voor de respectievelijke activa de volgende afschrijvingstermijnen als uitgangspunt vast te leggen.

Activa met een economisch nut

• (Onder)Gronden van activa met een meerjarig economisch nut:	Geen afschrijving
• Gebouwen	40 jaar
• Rioleringswerken	40 jaar
• Pompen riolering	15 jaar
• Transportmiddelen	7 jaar
• Transportmiddelen Brandweer (minder intensief gebruikt)	12 jaar

- Automatisering (pc's en printers etc) 4 jaar
- Automatisering (servers) 3 jaar
- Software 5 jaar
- Inventaris/meubilair 15 jaar
- Technische installaties en machines 10 jaar
- Archiefinstallaties 25 jaar
- Vaste inventaris, veiligheidsvoorzieningen, groot onderhoud 10 jaar

Activa met een uitsluitend maatschappelijk nut in de openbare ruimte (als er geactiveerd wordt):

- Wegen (wegdek, bermen, talud en wegmeubilair) 25 jaar
- Wegreconstructies (wegdek, bermen, talud en wegmeubilair) 25 jaar
- Rotondes 25 jaar
- Verkeerslichtinstallaties en Openbare verlichting 15 jaar
- Bruggen, viaducten en overige grotere kunstwerken 40 jaar

Overigens worden de afschrijvingstermijnen gerelateerd aan de gangbare ervaringsnormen danwel voorschreven normen over de gebruiksduur, deze wordt bij de aanschaf bepaald

Opgemerkt wordt nog dat als algemene regel voor het bepalen van de van toepassing zijnde afschrijvingstermijn door ons in onze financiële beheersverordening is bepaald dat:

- de activa met een meerjarig economisch nut lineair worden afgeschreven op basis van de verwachte technische levensduur. Indien de economische gebruiksduur kleiner is dan de technische levensduur wordt afgeschreven op basis van die economische gebruiksduur;
- investeringen waarvan het investeringsbedrag de som van € 50.000 niet te boven gaat worden in zijn algemeenheid niet geactiveerd. Uitzondering daarop is die situatie waarin de investering deel uitmaakt van een tariefstelling of kostprijsberekening.

Ten aanzien van het laatste, het grensbedrag van €50.000 waar beneden wij in zijn algemeenheid niet tot activering overgaan, is overigens sprake van gereede twijfel aan de juistheid van onze eerdere keuze. Uit contacten in onze omgeving maar ook uit opmerkingen van onze accountant blijkt dat het door ons gestelde grensbedrag als zeer substantieel moet worden aangemerkt.

Gegeven die signalen en de achteraf toch zeker als omvangrijk te kwalificeren omvang van het bedrag stellen wij u voor via een herziening van de verordening 212 Gemeentewet dit grensbedrag te verlagen naar € 25.000.

Passiva

Passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, met uitzondering van voorzieningen die tegen contante waarde zijn gewaardeerd. Een voorziening is tegen contante waarde gewaardeerd als bij de bepaling van de hoogte van de jaarlijkse toevoeging aan de voorziening wordt uitgegaan van een lagere omvang dan de omvang die de voorziening over enige tijd moet hebben. Deze lagere omvang is gelijk aan de te zijner tijd noodzakelijke omvang verminderd met de toevoegingen die in de loop der tijd – tot het moment van verschuldigd zijn - aan de voorziening worden gedaan. Kortom, pas op het moment dat er gebruik gemaakt moet worden van de voorziening, dient deze op het juiste niveau te zijn.

Samenvatting uitgangspunten waardering en afschrijving.

- Investerings met een meerjarig economisch nut moeten worden geactiveerd. Hierop mogen alleen subsidies en bijdragen in mindering worden gebracht die in directe relatie staan met het actief. Reserves mogen niet in mindering worden gebracht (bruto waardering).
- Investerings met een (uitsluitend) meerjarig maatschappelijk nut in de openbare ruimte kunnen worden geactiveerd. Dit heeft echter niet de voorkeur, maar wanneer de financiële positie van de gemeente niet anders toelaat, mogen deze investeringen worden geactiveerd voorzover het betreft investeringen in de openbare ruimte. Reserves mogen wel in mindering worden gebracht op deze investeringen.
- Resultaatafhankelijk extra afschrijven is alleen toegestaan bij investeringen met een meerjarig maatschappelijk nut in de openbare ruimte.
- Als waarderingsgrondslag wordt de verkrijgings- of vervaardigingsprijs toegepast.
- De lineaire afschrijvingsmethode is het uitgangspunt. Bij raadsbesluit kan hiervan worden afgeweken.
- De afschrijvingstermijnen zoals vermeld onder vaste activa worden gehanteerd.
- Investerings in activa, waarvan de verkrijgingsprijs een bedrag van € 25.000 niet te boven gaat worden in zijn algemeenheid niet geactiveerd.

Onderdeel II – De wijze van ramen en verantwoorden van de kapitaallasten

Zoals in de aanhef van deze nota is gesteld komt een substantieel deel van ons jaarrekeningsaldo voor rekening van de discrepantie tussen de geraamde kapitaallasten van investeringen enerzijds en de werkelijke kapitaallasten anderzijds.

Hieraan liggen ten grondslag de navolgende factoren:

- a. Vanuit de wens van een solide en structurele afdekking van kosten worden kapitaallasten, die als structurele last zijn aan te merken, direct met ingang van het eerste jaar van investering volledig, functioneel en structureel afgedekt.
- b. Tussen het geprognoseerde tijdstip van aanvang en realisatie van de investering en de daadwerkelijke aanvang en realisatie van de investering blijkt sprake van, soms substantieel, tijdsverschil.
- c. Door het voortdurend verkrappen van plannings worden we gedwongen steeds verdere gebruik te maken van de vanuit de “techniek” standaard berekende kapitaallast; de ruimte voor “handmatige” correcties ontbreekt.

Ad a. Het structureel afdekken van kapitaallasten.

Kapitaallasten zijn structurele lasten waarin derhalve via structurele dekkingsmiddelen moet worden voorzien. De methodiek als zodanig is daarom geen punt van discussie. Vanuit een oogpunt van soliditeit moet ook vastgehouden worden aan die structurele dekking. Het bijvoorbeeld in een eerste jaar afdekken van een kapitaallast met eenmalige dekkingsmiddelen is niet alleen feitelijk onjuist maar ook te ontraden. Impliciet wordt daarmee immers een wissel getrokken op de toekomstige structurele begrotingspositie. Een zelfde constatering mag in iets mindere mate gelden ten aanzien van het fasegewijs afdekken van een investering met de daaraan verbonden lasten. De in de afgelopen jaren, mede onder de budgettaire druk, in gang gezette lijn om investeringen met de daaraan verbonden lasten in gedeelten af te dekken (denk bijvoorbeeld aan de nieuwbouw van de brandweergarage) dient met terughoudendheid te worden toegepast.

Conclusie moet o.i. luiden dat het structureel afdekken van kapitaallasten is aan te merken als een solide wijze van dekking die bestendig dient te worden.

Ad b. Werkelijk tijdstip realisatie investering blijft achter bij geraamd tijdstip.

Tussen het geraamde tijdstip van investering en het werkelijke blijkt vaak een grote kloof te zitten. De wens om investeringen snel en volledig af te ronden blijkt in de praktijk vaak achterhaald te worden door oorzaken als: planologische belemmeringen, technische complicaties, wijzigingen als gevolg van inspraakprocedures, ontbreken (ambtelijke) capaciteit om de klus op te pakken, bezwarenprocedures etc.. Men zou kunnen stellen dat de wens om investeringen te realiseren regelmatig achterhaald wordt door de praktische belemmeringen en realiteit van alle dag. Daarnaast moet gewacht worden met het effectueren van het investeringstraject totdat de bestuurlijke besluitvorming volledig is afgerond, in combinatie met de vaak lange voorbereidingstijd van werken zet dit de tijdige haalbaarheid onder druk.

Gevolg is wel dat in het verlengde van het vermelde onder ad a er sprake zal zijn van overschotten op kapitaallasten. Voor het ondervangen van dit soort overschotten zijn een aantal mogelijkheden:

1. Primair het nog stringenter dan tot op heden het geval is nagaan of de investering, hoe technisch of politiek-bestuurlijk dringend deze ook gewenst is, toch wel realiseerbaar is binnen het aangegeven c.q. gewenste tijdvak.
2. Als tweede lijnsmaatregel is het aan te bevelen bij de jaarlijkse Beraps juist nog eens nadrukkelijk te rapporteren over de voortgang van het investeringsschema en de daaraan wellicht verbonden “meevallers” als gevolg van vertragingen in dit investeringsschema. Op die wijze kunnen meevallers op kapitaallasten tenminste nog in de loop van het jaar in beeld worden gebracht en althans éénmalig worden teruggeploegd naar de algemene dekkingsmiddelen.
3. Tenslotte wordt aangeraden het eerste jaar van de geplande investering de kapitaallast weliswaar volledig structureel af te blijven dekken maar deze voor dat eerste jaar, mede in relatie met het hierna vermelde onder onderdeel c, weer volledig eenmalig terug te ploegen naar de algemene dekkingsmiddelen.

Praktisch bezien zullen investeringswerken immers, als ze al binnen het begrotingsjaar worden gerealiseerd, gemiddeld niet eerder dan halverwege het nieuwe jaar worden opgepakt qua investeringsuitvoering. De afronding laat vaak nog veel langer op zich wachten. Ook onze accountant is overigens van mening dat deze optie, juist ook in relatie met het hierna gestelde onder ad C, logisch, efficiënt en correct is.

Ad c. De automatiseringstechnische aspecten bij de calculatie van kapitaallasten.

Binnen onze geautomatiseerde staat van geactiveerde kapitaaluitgaven wordt gewerkt met de navolgende calculatiemodellen:

- afschrijving: een vast bedrag per jaar naar rato van het aantal maanden dat is geïnvesteerd
- rente: wordt gecalculeerd over de boekwaarde per 1 januari.

Voor dat verder op deze calculatiemodellen wordt ingegaan merken wij nadrukkelijk op dat sprake is van de toerekening van rente en afschrijving. Voor de afschrijvingscomponent in de kapitaallast geldt daarbij dat de toegerekende afschrijving gelijk is aan de afschrijvingslast. Voor de rentecomponent geldt dit uitgangspunt niet: immers de werkelijke rentelast wordt bepaald door onze werkelijke financieringslasten zoals die zich over een jaar ontwikkelen.

Daarbij vormen rentefluctuaties, tijdelijke overschotten aan kasgeld, tijdstip van werkelijke investering en het verschil tussen de geraamde omslagrente en de werkelijke gemiddelde rentelast oorzaken van verschil tussen de werkelijke rentelast en de toegerekende rentelast.

Door voor de komende begrotingsjaren zowel de rente- als de afschrijvingslast op rekeningsbasis te calculeren over de boekwaarde per 1 januari van het dienstjaar worden twee beoogde effecten gerealiseerd:

- a. De werkelijk gecalculeerde kapitaallast zal de geraamde benaderen; immers over de investeringen in het lopende jaar wordt geen kapitaallast berekend. Dit spoort met het in het eerste investeringsjaar eenmalig terugploegen van de kapitaallast. Verschillen blijven beperkt tot eerder (voorafgaand aan het lopende dienstjaar) geraamde investeringen met de daaraan verbonden kapitaallasten.
- b. Het opmaken van de zogenaamde staat van geactiveerde kapitaaluitgaven hoeft voor de berekening van de kapitaallasten en dus de opstelling van de jaarrekening niet te wachten op de boeking van de laatste (des-)investering. Gevolg is efficiënter werken en tijdswinst in het jaarrekeningtraject.

Recapitulatie berekening kapitaallasten.

1. Kapitaallasten worden structureel geraamd met ingang van het eerste jaar van investering;
2. Bij de Beraps wordt de voortgang in de realisatie van de investering en dus de kapitaallast nadrukkelijk onderwerp van screening;
3. Het 1^e jaar van investering wordt de geraamde kapitaallast volledig eenmalig teruggeploegd naar de algemene dekkingsmiddelen;
4. Kapitaallasten worden op rekeningsbasis gecalculeerd naar rato van de boekwaarde op 1 januari. Investerings in de loop van het jaar genereren eerst met ingang van het daarop volgende jaar kapitaallasten.

Kampen, 1 juni 2004,
Burgemeester en wethouders van Kampen,

De secretaris, de burgemeester,